

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ЗА РІВНЕМ ДОХОДІВ

Медведенко С. В.¹, Ольвінська Ю. О.²¹ – студент, кафедра статистики,² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Медведенко С. В., Ольвінська Ю. О. Диференціація населення України за рівнем доходів. Обґрунтовано необхідність проведення аналізу доходів населення. Проаналізовано динаміку і структуру доходів населення України. Проведено регіональний аналіз доходів. Визначено обсяг і динаміку заробітної плати, відносно наявного курсу американського долара в цілому по Україні. Здійснено комплексну оцінку диференціації рівня доходів населення України і порівняння їх, з країнами Євросоюзу.

Ключові слова: грошові доходи, номінальні доходи, реальні доходи, приховані доходи, прожитковий мінімум, заробітна плата, коефіцієнт Джині.

Медведенко С. В., Ольвинская Ю. О. Дифференциация населения Украины по уровню доходов. Обоснована необходимость проведения анализа доходов населения. Проанализировано динамику и структуру доходов населения Украины. Проведен региональный анализ доходов. Осуществлена комплексная оценка дифференциации уровня доходов населения Украины и сравнение их со странами Евросоюза.

Ключевые слова: денежные доходы, номинальные доходы, реальные доходы, скрытые доходы, прожиточный минимум, заработная плата, коэффициент Джини.

Medvedenko S. V., Olvinskaya J. O. Differentiation of the Ukrainian population by income level. The necessity of analysis of incomes of the population. The article analyses dynamics and structure of incomes of population of Ukraine. Conducted a regional analysis of the average income on one person. The volume and dynamics of wages and relative to the cash rate of the us dollar in Ukraine as a whole. Performed a comprehensive assessment of differentiation of incomes of population of Ukraine and their comparison with EU countries.

Keywords: money income, nominal income, real income, hidden income, living wage, wages, Gini coefficient.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Медведенко, С. В. Диференціація населення України за рівнем доходів [Текст] / С. В. Медведенко, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 2 – Одеса, ОНЕУ. – 2016. – С. 129 – 136.

На даний час економіка України знаходиться в досить скрутному становищі, що було спричинено багатьма факторами, як економічними, так і політичними. Однією з першочергових проблем розвитку економіки України є низький рівень життя населення, а точніше рівень його доходів.

Доходи населення та їх регулювання для України, є надзвичайно актуальним питанням, оскільки в умовах нестабільності економічного розвитку спостерігається гостра суперечність між обмеженістю фінансових ресурсів для реалізації соціальних програм, які б були направлені на підвищення рівня життя населення. Також важливою проблемою для України є велика диференціація між доходами населення, як в Україні в цілому, так і в кожній області, що негативно впливає на відновлення економічної стабільності.

Доходи населення — це сукупність грошових коштів та натуральних надходжень, спрямованих на підтримку фізичного, морального, економічного та інтелектуального стану людини і на задоволення їх потреб. Вони формуються за рахунок оплати, виплати соціальних фондів (регіональних, місцевих, а також фондів споживання підприємств і організацій), підприємницьких доходів, доходів від особистого підсобного господарства та індивідуальної трудової діяльності, доходів від інших джерел[2,с.2]

Залежно від форми отримання розрізняють грошові та натуральні доходи. Формування грошових доходів здійснюється за рахунок оплати праці працівників, виплати із соціальних фондів, підприємницьких доходів, доходів від власності, доходів від особистого підсобного господарства та індивідуальної трудової діяльності, інших доходів (аліментів, гонорарів, благодійної допомоги тощо).

Рис. 1. Доходи населення та джерела їх формування.

Якщо говорити про натуральні доходи, то вони включають продукцію підсобного господарства, що використовується на особисте споживання, трансфери в натуральній формі, а також заробітну плату в натуральній формі.

Основним показником матеріального забезпечення населення є сукупні доходи. Сукупні доходи включають в себе всі види грошових доходів, а також вартість натуральних надходжень, отриманих від підсобного господарства і використаних на особисте (домашнє) споживання. Окрім того, у сукупний дохід входить вартість безоплатних послуг, що отримуються за рахунок коштів Державного та місцевих бюджетів і фондів підприємств, — послуги охорони здоров'я, освіти, дотації на житло, транспорт, харчування тощо.

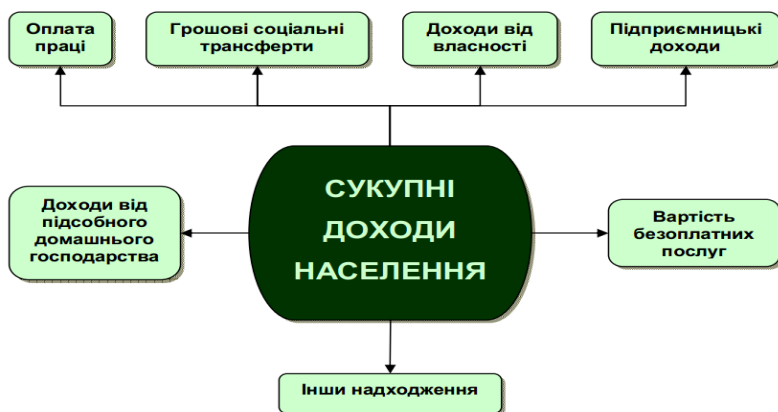

Рис 2. Сукупні доходи населення та їх структура

Якщо проаналізувати тенденцію у сфері сукупних номінальних доходів населення України, то незважаючи на позитивні показники динаміки у 2004 – 2014 рр., говорити про підвищення матеріальної складової рівня життя не доводиться, оскільки зростання показників реальних доходів нівелюється, передусім, впливом інфляційних процесів, що відповідно викликає здешевлення національної грошової одиниці, зниження рівня добробуту населення в Україні.

Рис. 3. Динаміка сукупних доходів населення за період з 2004 по 2014 роки.

Якщо оцінювати структуру сукупних доходів, то основним і найбільш вагомим джерелом доходів є заробітна плата. У 2014 році заробітна плата в доходах населення склала 40,5 %, а це говорить про те, що велику увагу потрібно приділяти рівню заробітної плати, збільшення якої призведе до покращення рівня життя, і політика нашої держави в цьому плані поступово покращується (рис 5).

СТРУКТУРА ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ ЗА 2014 РІК
(відсотків)

Рис.4. Структура доходів населення

Рис. 5. Динаміка заробітної плати за період з 2004 - 2015 р.р.

Як ми бачимо динаміка є досить перспективною, але це рівень заробітної плати в гривнях, а для того щоб побачити реальну картину яка відбувається, є доцільним перерахувати заробітну плату в іноземну валюту, а точніше в американський долар.

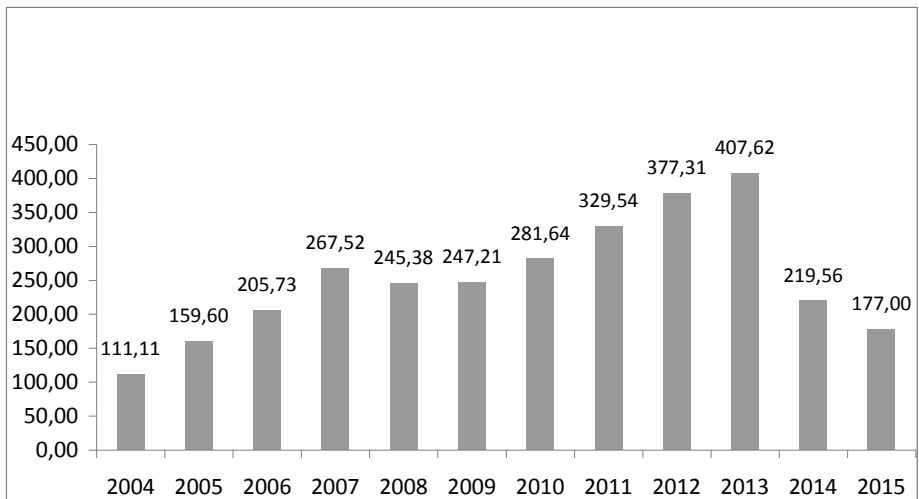

Рис. 6. Динаміка заробітної плати в доларах США у 2004 - 2015 рр.

В результаті, проведеного перерахунку, чітко видно, що заробітна плата у 2014 році в порівнянні з 2013 роком зменшилась в двічі, що було зумовлено політичною і в наслідок чого і економічною кризою. На основі цього доцільним, є визначити рівень життя населення в залежності від регіону проживання, і як вище було зазначено, рівень життя в основному характеризують сукупні(загальні) доходи на 1 особу.

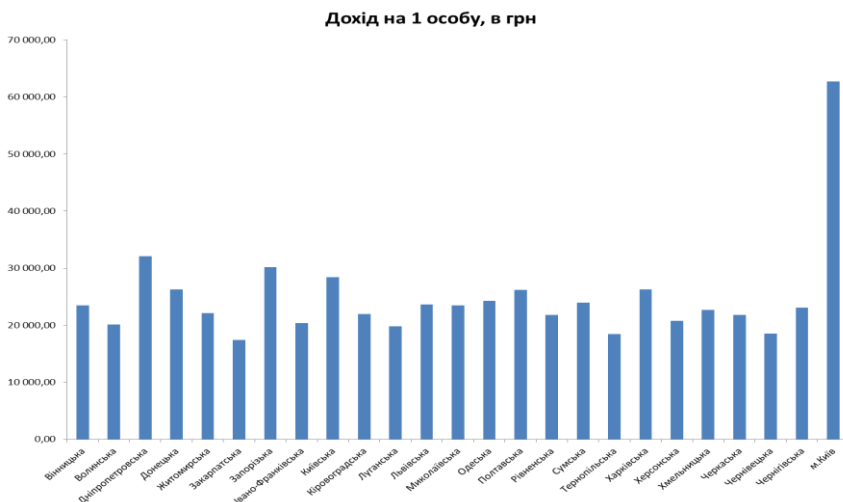

Рис. 7. Загальний дохід на 1 особу в грн. за 2014 рік

Як ми бачимо, найбільший дохід на 1 особу за 2014 рік, в місті Києві, який складає 65 000 грн, в той час як в Одеській області він складає 22 300 грн, що на 61, 64% менше ніж в місті Києві, це зумовлено розвитком регіону і його пріоритетністю для інвесторів.

Незважаючи на всі труднощі, все ж таки Україні вистачило сил і політичної волі, зробити прогрес в підвищенні рівня життя, а саме в тому, що чисельність осіб які мають дохід менше прожиткового мінімуму, значно скоротилась і у 2014 році склала 3,2 млн.осіб.

Рис. 8. Динаміка питомої ваги населення з доходами менше прожиткового мінімуму

Одним із факторів який заважає Україні швидко і стабільно підвищувати економічне становище, є досить велика диференціація серед доходів населення. Для її загального визначення і порівняння з іншими країнами і регіонами широко використовується міжнародний показник коефіцієнт італійського статистика й економіста К.Джині який також називається індексом Джині. Якщо у всіх громадян доходи однакові, то значення цього коефіцієнта дорівнює нулю. При припущенні, що весь доход концентрується в руках однієї особи (сім'ї, групи людей), значення коефіцієнта буде дорівнювати одиниці. Отже, фактичне значення коефіцієнта Джині знаходиться в інтервалі між нулем і одиницею. Із збільшенням значення цього коефіцієнта підсилюється нерівність [1,с.40].

$$K_{ДЖ} = 1 - 2 \sum_{i=1}^n d_{-si} * cumb_{Di} + \sum_{i=1}^n d_{-si} d_{Di}$$

де $cumb_{Di}$ - кумулятивна частка доходу груп населення

Для України коефіцієнт Джині у 2014 році склав 0, 427 або 42,7 %, що в порівнянні з країнами Європейського союзу, є досить значним і негативним явищем.

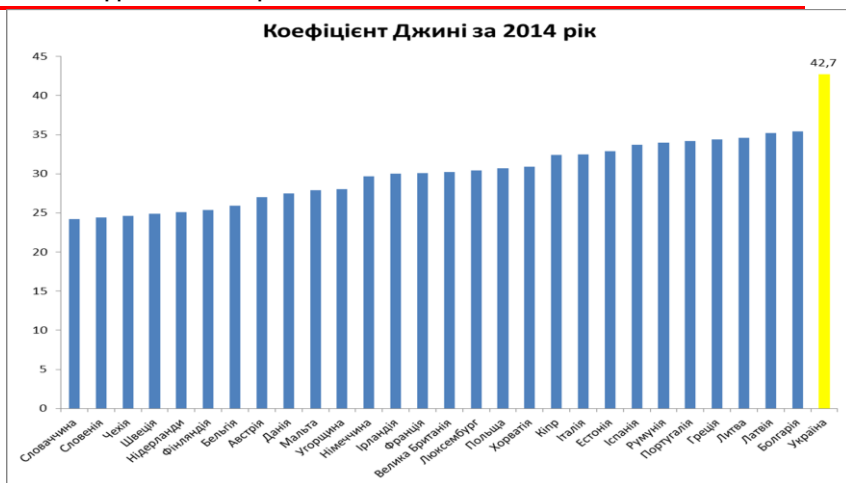

Рис. 8. Диференціація населення за рівне доходів

Виходячи з вище представлених даних і оцінюючи потенціал України, можна сказати, що незважаючи на всі негативні фактори, рівень життя населення України, поступово покращується, якщо порівнювати його з попередніми роками, а не з іншими країнами Європи або світу. Україні необхідні наукові розробки всередині країни, які одночасно враховуватимуть як міжнародний досвід, так і певні особливості вітчизняної політики і менталітету, що в подальшому виведе Україну на рівень високо-розвинутої країни, з високим соціально-економічним життям населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Самотоєнкова О. В. Соціальна статистика: навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2009. – 102 с.
2. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
3. Ольвінська Ю. О. Проблеми соціально-економічного розвитку країн Євросоюзу / Ю. О. Ольвінська // Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях: Міжнародна науково-практична конференція (Одеса 22-23.04.2015). – Одеса: ОНЕУ, 2015. – С. 18-21
4. Вітковська К. В. Моніторинг диференціації рівня доходів населення на регіональному рівні // А.З. Підгорний, К.В. Вітковська. - Формування ринкових відносин в Україні. – 2013.- №9/1(148). – С. 62-65.
5. Вітковська К. В. Оцінка диференціації регіонів України за рівнем життя / К. В. Вітковська // Науковий вісник ОНЕУ. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. - 2015. - № 3(210). – С. 28–41.